1e Jaargang, No. 52 Zaterdag 10 October 1908

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP N. Prinsengracht 10 Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

· VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:
J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.
Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Vrijzinnige Reactie. — Waarom zijn „geloovige" socialisten tevens revisionisten. — Wat te doen. — Niet op de spits gedreven. — Een nieuwe fase in de Oostersche kwestie. — Fransche congres en van deze maand. — Economische Kroniek: Protectie in den landbouw. — Getroefd.

Van de administratie.

Zij, die geen postkwitantie wenschen te ontvangen, worden verzocht het bedrag à 40 cent voor 't 1e kwartaal van den 2e jaargang voor t' verschijnen van 't 1e nummer op te zenden.

Volledige eerste jaargang.

Er zijn een tiental complecte jaargangen nog beschikbaar. Ze zijn ongebonden verkrijgbaar franco voor f 1.75 gebonden voor f 2.25.

Commissie-exemplaren.

Allen, die wekelijks nummers van ons blad voor de colportage ontvingen, worden verzocht af te rekenen, voor 15 October.

Vrijzinnige Reactie.

Met het tijdstip, dat het revisionisme voor zijn beweringen kiest, is het dikwijls al zeer ongelukkig. Juist nu betoogd wordt, dat bij gemeenteraadsverkiezingen samenwerking met de vrijzinnig-democraten zeer wel mogelijk, althans zeer begrijpelijk kan worden geacht, komt als een donderslag bij helderen hemel een ontslag uit de lucht vallen, tot stand gekomen mede zeker ook met medewerking van diezelfde vrijzinnig-democraten en opent dit schier elk arbeidersoog voor de diepe klove, die de vrijzinnige democratie scheidt, als onderdeel der bezittende, van de arbeidersklasse.

Zoo is dan 't ontslag van Traanberg en Edelman gevolgd door een nog verscherpte editie daarvan in den vorm van het ontslag van een drietal redacteuren van „Het Prinsenhof."

En 't moet wel een blinde zijn, die niet ziet, dat de klassetegenstellingen zich verscherpen, dat de scheidingslijnen tusschen de verschillende burgerlijke nuances langzamerhand worden weggedoezeld en zich vormt één reactionaire kapitalistische macht in gesloten verweer staande tegenover de arbeidersklasse, die door geen wissels op de eeuwigheid meer te paaien is, door geen sociale hervormingen in zijn groei te stuiten, waardoor dan ook die sociale wetgeving voor de bourgeoisie doelloos wordt, zij ze uit zich zelve niet meer geeft, doch slechts gedwongen.

Bij 't ontslag Traanberg–Edelman is door onze raadsfractie niet opgetreden, zooals voor de vertegenwoordiging der arbeidersklasse wenschelijk mocht worden geacht. Men heeft bij het trachten te redden dezer beide ambtenaren, bij 't volgen der zuivere egoistische vakpolitiek te veel den aanval vergeten op den reactionairen burcht, te weinig gebruik gemaakt van de tribune, die tot het proletariaat sterker had moeten spreken om dit tot besef van eigen toestand en inzicht in 't kapitalisme te brengen.

Dat vond zijn oorzaak voornamelijk in het nog niet aanwezig zijn van, het twijfelen aan 't inzicht, dat ook in den Amsterdamschen Raad bezig was zich te ontwikkelen de scherpere klassetegenstelling, die meebracht, dat 't gezag moest worden hoog gehouden, dat er van recht geen sprake kon zijn, dat er slechts sprake was van 't gebruiken van zijn macht ter bereiking van het doel: de groep der ambtenaren, een vrij invloedrijk en meer proletarisch optredend element in de hoofdstad, te maken tot gedweëe volgelingen zoo mogelijk, althans tot een misschien mokkende, doch althans zich niet verzettende categorie.

We hebben hier niet te doen met een ontslag, gebaseerd op bepaalde gronden, ontleend aan de mindere geschiktheid van den ambtenaar. 't Is eenvoudig een waarschuwing, die door de kapitalistische machthebbers wordt noodzakelijk geacht, ter voorkoming van 't opkomende verzet in de ambtenaarswereld tegen haar régime.

Dat ontslag zal niet worden ingetrokken, omdat 't onrechtvaardig is, want er is hier geen sprake van rechtvaardigheid, 't is hier slechts een uitoefening van macht in 't belang zijner klasse. De ambtenaarswereld wordt te oproerig, en al zou ze zich, gezien 't geincrimeerde artikel, op vrij wat **betere manier kunnen** roeren ter bereiking van haar doel, 't verzet moet gesmoord, de oppositiegeest gebroken.

Nog veel sterker komt dit uit in de niet-acceptteering van het adres der onderwijzers „om den toon". Geen redelijk denkend mensch, nog minder een redelijk lezend mensch kan in dit adres eenigen aanstoot vinden. De toon is dan ook slechts de kapstok. De ware oorzaak schuilt daarin niet, doch in 't nog te veel strijdbare karakter van de vakvereeniging, die het adres richtte. Ook die moet leeren zoet zijn, ook die moet worden een mokkende — nu ja, daar heeft niemand last van — doch geen strijdende ambtenaarsvereeniging Slechts in dit licht is het oordeel van B. en W. over dit adres verklaarbaar. Er zit in dit optreden taktiek. Die taktiek zal ook verzet uitlokken, bij de ambtenarengroepen en een deel der burgerij; ook bij een deel der „vrijzinnige" raadsleden, doch dit verzet zal bij deze burgerlijke vrijzinnigen volkomen getemperd worden door 't besef, dat, al deelen ze die taktiek niet geheel, al protesteeren ze voor den vorm, 't toch een taktiek is tot handhaving van de macht hunner klasse.

En de ambtenarengroepen? We weten, hoe betrekkelijk gemakkelijk 't der bourgeoisie valt deze groepen, die niet de eigenlijke arbeidersklasse vormen, tot onderwerping te brengen. Want een der redenen, waarom de onderwijzersvakbond — ook andere omstandigheden zijn natuurlijk van invloed, ontleend aan 't karakter van dien bond en zijn strijd — zich nooit openlijk en volkomen heeft aangesloten bij de arbeidersklasse, ligt ook in de vrees voor vereenzelviging daarmede, de vrees te revolutionair te schijnen, en daardoor te dalen in de welwillendheid der machthebbers. Het gevolg dat het ontslag Traanberg–Edelman voor de Amsterdamsche afdeeling ten gunste had kunnen hebben n.l. de algeheele aansluiting bij de arbeidersbeweging, is niet gekomen. Integendeel, onder de Joosse-heerschappij heeft deze vakafdeeling zich verder dan ooit daarvan verwijderd.

Zoo zal 't ook thans gaan. De groep vakgenooten, waartoe de ontslagenen behooren, is er geene, waarvan de arbeidersklasse veel versterking in haar strijd te wachten heeft. Op zichzelve teekent het alreeds, dat zij 't eenig antwoord, dat in deze door hen te geven was, niet hebben geweten. Er zijn raadsverkiezingen in twee Amsterdamsche districten en de mogelijkheid was voor hen aanwezig de verdediging van hunne belangen te versterken Met tientallen hadden ze zich tot hulp voor deze actie kunnen en moeten aanmelden, zoo ze hun belangen begrepen. Het is niet geschied.

De machthebbers in Amsterdam weten maar al te wel dat in deze groepen geen voldoende weerstand huist, om zich hardnekkig te verzetten tegen hun régime; zoodra het oplaaiende vuur verflauwd is, zal dit langzamerhand gevolgd worden door ambtenaarsvrees en ambtenaarsfatsoen, die wanneer ze hoogtij vieren, slechte raadgevers in den strijd zijn.

Slechts de arbeidersklasse, de organisatie van 't proletariaat zal 't zijn, die dit hardnekkige verzet zal voeren, zal blijven voeren, tot aan haar de overwinning is. Zij slechts ontwikkelt door haar wezen voortdurend meerdere en meerdere krachten ter verdediging in haar strijd, ter vergrooting van haar macht. Elke nederlaag zelfs zal voor haar **een overwinning zijn**, elke daad der kapitalistische klasse, schijnbaar in haar nadeel, een stap vooruit, omdat ze, zooals deze, de oogen opent voor velen, wien voorheen hun klassebelang een geheim was en die zich nu gaan aangorden tot den strijd met hun klassegenooten.

C.

Waarom zijn „geloovige" socialisten tevens revisionisten?

Het antwoord op die vraag kan men vinden in het verslag van de laatste Blijde Wereld-samenkomst.

De onjuiste ideeën, die de theologen-socialisten daar verkondigden, leiden vanzelf tot revisionisme, d. w. z. tot samengaan met burgerlijke partijen.

Wij zullen dit met eenige aanhalingen, aan het verslag in Het Volk ontleend, aantoonen, waarbij wij, in het voorbij gaan, die ideeën meteen zullen weerleggen.

Er werd gezegd: „Marx trachtte een verklaring te vinden voor de wording der verschillende maatschappijvormen .... Mechanisch, d. i. noodzakelijk volgde de eene maatschappijvorm op den anderen en zal het socialisme komen .... Dit proces gaat noodzakelijk, mechanisch, automatisch, als van zelf."

Deze voorstelling is, zooals elk goed sociaaldemokraat zien kan, onjuist. Er wordt hier geknoeid met de woorden mechanisch en automatisch. Mechanisch beteekent „als een mekaniek," „als een machine;" automatisch: „als een automaat," „als een lichaam van ijzer en hout." Het is nooit de meening van Marx geweest dat de ontwikkeling der maatschappij zóó ging. Marx meende dat de hartstochtelijke, warmbloedige, hongerende, begeerende, minnende en hatende *menschen* de maatschappijen maakten. Menschen zijn geen machines of automaten.

„Mechanisch en automatisch" wordt hier verward met „noodzakelijk". „Mechanisch", zeide de theologische spreker, „d. i. noodzakelijk". Dat is onwaar. Mechanisch is dood, werktuigen zijn dood. Noodzakelijk kan ook levend zijn. Levende menschen kunnen noodzakelijk, d. w. z. door bepaalde oorzaken gedwongen, handelen. Maar daarom zijn zij nog geen automaten.

Als ik honger heb, en daarom ga eten, dan zijn er zekere oorzaken waardoor ik te eten verlang, b.v. de leegte van mijn maag. Ik moet noodzakelijk

eten. Maar daarom ben ik nog niet als de automaat die het dubbeltje inslikt, dat wij in zijn gleuf steken. Het *gevoel* van honger is eerst door mijn *hersens* gegaan, ik ben het (meer of min) *bewust* geworden, en *daarom* ben ik gaan eten. Gevoel, hersens, bewustzijn heeft de machine niet.

De theoloog heeft dus mechanisch met noodzakelijk verward. Marx geloofde wèl aan de *noodzakelijkheid*, d. w. z. het door zekere oorzaken bepaald zijn van nieuwe maatschappijvormen, maar niet aan het mechanische. Wie die twee als van gelijke beteekenis verbindt, verkeert in een dwaling en leidt de arbeiders op een dwaalspoor.

„Even mechanisch," lezen wij verder in een predikantenrede, „even mechanisch als de biljartbal reageert op den ontvangen stoot, reageert de uitgebuite klasse op de uitbuiting,"

Onwaar, want de uitgebuite klasse stelt zich bevrijding voor oogen, *en zoekt met haar verstand een weg.*

„Vervullen", vraagt een zieleherder, „gevoelens van recht en billijkheid volgens het Marxisme, in den klassenstrijd geen rol? Neen, hoewel velen zich wel verbeelden dat zij strijden uit liefde voor de gerechtigheid".

Een onwaarheid opnieuw. Het Marxisme meent, dat zin voor gerechtigheid en naastenliefde van den oertijd af wonen in den mensch en dat zij een zeer groote rol spelen in den klassenstrijd, in den vorm van gevoel van klassebelang niet alleen, maar ook in de overtuiging dat het klassebelang het belang der geheele maatschappij, ja der menschheid is.

„Het (Marxistisch) materialisme laat geen ruimte aan den geest als vormenden, doelstellenden wil". Dit zegt een sociaal-democraat, althans een lid der partij! En de sociaaldemokratie vormt en stelt een doel, dat van gemeenschappelijk bezit en arbeid! Zij doet dit toch met haar geest?

Men zou de handen van verbazing boven het hoofd slaan bij het lezen van zulke woorden van partijgenooten, die in hun eigen partij, door Marx en alle Marxisten het tegenovergestelde zien verkondigd en in practijk gebracht van wat *zij* hier beweren. Men zou dit doen, als men niet zoo duidelijk zag *waarom* en *waardoor* al deze onwaarheden worden gezegd.

De reden is deze: De zelfstandigheid, de eigenmachtigheid, de totale onafhankelijkheid, het Absolute Bestaan van den Geest moet worden gered. Want de Geest moet direct van God worden afgeleid en mag dus niet door de productieverhoudingen worden bepaald. God moet gered.

En daarom wordt alles verdraaid. Daarom wordt automatisch met noodzakelijk verward. Daarom wordt gevoel en verstand weggedoezeld uit het Marxisme en de menschen met biljartballen vergeleken, daarom wordt ons solidariteits- en rechtsgevoel mechanisch genoemd, en gezegd dat onze wil geen doel stelt.

Alles omdat wij meenen dat de geest dit niet *uit zichzelf* doet en niet *door God geleid*. Want God moet gered en daarvoor de waarheid verkracht.

Dit gebeurt onbewust, en de *Tribune* heeft al vaak aangetoond waardoor het gebeurt. Door de miserabele productieverhoudingen van kleine burgers en kleine boeren waarin deze predikanten leven, en waarin zij een God niet missen kunnen.

Maar nu is het ook duidelijk waarom de leiders van deze Belabberde Wereld ook allen revisionisten zijn. Want als men gelooft dat de geest onafhankelijk en direct met God in verbinding is, dat zooals zij het zeiden, „ons zieleleven vaststaat in 't leven van God", dan kan ook een bijzonder geestelijkbegaafd socialistisch politicus misschien wel het socialisme brengen door zijn optreden als Kamerlid of Minister, of een groep van edele welmeenende demokraten ons helpen naar ons doel.

Als de geest oppermachtig is, is (onder Gods leiding) alles mogelijk.

Dan is de op de productieverhoudingen gebaseerde onverzoenlijke klassenstrijd volstrekt niet de eenige of zelfs de goede weg.

Dan is alles weer op losse schroeven gezet.

En dit is ook juist wat het revisionisme wil.

H. GORTER.

Wat te doen?

Hoe het met de woningellende staat is in dit blad meermalen met onderscheidene gegevens door mij aangetoond. En wat bij deze zaak het meest treft is de koude onverschilligheid van de arbeiders in ons land voor dit vraagstuk. Het kon ze zoowat geen zier schelen of ze in een woning met één vertrek, dan wel met 3 of 6 vertrekken zijn gehuisvest. Of het er vreeselijk stinkt, vuil is, ondragelijk benauwd of dat het er aangenaam en frisch is, het laat de meeste arbeiders onverschillig.

Gisteren ben ik ergens in de Leliestraat te Amsterdam in 'n krotwoning geweest, bij de vrouw van 'n gemeentewerkman. Het gezin bestaat uit man, vrouw en 2 kinderen. De woning bevat één vertrek zonder afloopend privaat. De huur is er f 1.55; de man brengt f 11 thuis.

Toen ik vroeg: „maar waarom zoek je geen andere woning, desnoods met 2 kwartjes hoogere huur?" antwoordde de vrouw: „ja, meneer, u hebt gelijk, dat zegt mijn man ook, maar 't is net of ik niet weg kan, ik kan hier niet vandaan."

Zoo is het.

Ze kan er moeilijk vandaan. En die vrouw, al is het loon mijn, kon toch nog wel een woning vinden, die niet zóó een krotwoning is.

„Maar ze kan niet, ze kon er niet vandaan."

De stank, de vuilheid, de natheid van de muren, de kleine bedstede, het smalle trappetje, de gootsteen en waterleiding in een hok, haar vieze kindertjes, ze is er aan gewend, het oefent een verbazende aantrekkingskracht op haar uit, het is „net of ze niet weg kan."

Zij heeft de brief niet geschreven naar ons woningklachtenbureau, maar haar man, die lijnwerker is en den geheelen dag op straat is, die zei: „als je dan niet weg kan, moet het krot maar onbewoonbaar verklaard worden."

Dat eene geval toont ons practisch, wat onze theorie leert. Die duizenden proletariërs — drie kwart van Nederland woont slecht — verzetten zich niet, omdat die krotwoningen, die vieze, nare, neerdrukkende omgeving ze vast klemt en in sociale onwetendheid en klasseonbewustheid houdt, en doordat ze in die onbewustheid maar voortleven, blijft de toestand zoo schandelijk slecht.

Het verbreken van die cirkel-beweging, behoort tot de taak van de arbeidersorganisaties, die zich wèl bewust zijn, die wèl weten waarom het gaat.

En dat geschiedt met betrekking tot de woningellende veel te min.

Er is geenerlei grond voor, waarom een vakvereeniging moet ijveren voor het treffen van maatregelen in fabrieken en werkplaatsen ter beveiliging van leven en gezondheid, en waarom diezelfde vereeniging lijdelijk zou moeten toezien dat haar vakgenooten in stinkende, verwaarloosde, duistere en bouwvallige krotten kruipen en diversen huisjesmelkers wekelijks een deel van hun zuurverdiende penningen moeten offeren, in ruil van het genot die woningen te mogen bewonen met hun gezinnen. En wat voor de vakvereeniging geldt, geldt ook voor de arbeiders als klasse. Bestuurdersbonden moeten op dat gebied een stevige actie ondernemen. Het zal de vakorganisaties tegelijk beter klasse-inzicht geven.

Men moet dus de toestand verkennen; indien het niet anders kan, dan enkel maar bewerken de gegevens van de woningstatistiek. Een aantal krotwoningen opnemen en hiervan een overzicht bewerken is niet zoo tijdroovend en kon goed propaganda-materiaal zijn, óók voor onze provinciale pers.

Het wekt bevreemding, dat na de opzienbarende speech van den heer V. d. Biezen in de Eerste Kamer slechts één Bestuurdersbond gebruik gemaakt heeft van ons aanbod om de tegenbrochure van den Amsterdamschen Bestuurdersbond aan te schaffen, tegen de kosten van afdrukken.

En toch dient krachtig verzet gepleegd tegen de reactie en voor verbetering geageerd te worden.

In dit verband zij in de eerste plaats gewezen op art. 9 van ons strijdprogram, dat eischt verbod van verkoop van grond door publieke lichamen en op art. 1, dat daaraan toevoegt „geen verhuring van grond op langer termijn."

Het uitgeven van grond in erfpacht en het niet verkoopen is een der eerste voorwaarden, om tot de instelling van een grondbedrijf te geraken en invloed als gemeente te oefenen op den grondprijs en de ontwikkeling van het woningvraagstuk.

Men zit natuurlijk altijd aan Gedeputeerde Staten vast, want dat lichaam moet de regelen vaststellen, waarnaar de gemeente een grondbedrijf kan instellen. Dat gewaakt wordt dat 'n grondbedrijf niet zal worden eene exploitatie ten bate der gemeentekas is goed, maar gedeputeerden kunnen, gelijk in Zuid Holland, tal van beperkende, de gemeenten bindende, bepalingen maken.

Voor deze dingen moet meer en beter de aandacht in onze pers worden gewekt.

Dan kan er, behalve speciale actie die èn de arbeiders zelf èn de bourgeoisie wakker schudt, gebruik gemaakt worden van de bepalingen der woningwet.

In gemeenten waar geen bouw- en woningtoezicht bestaat is het zeker dringend vereischte, dat art. 12 der wet stevig wordt toegepast. Indien drie of meer ingezetenen bij het Gemeentebestuur een met redenen omkleed bezwaarschrift indienen betreffende een of

FEUILLETON.

Boekbeoordeeling.

De grondslagen eener nieuwe poëzie. Proeve tot een maatschappelijke kunstleer tegenover het naturalisme, de tachtigers en hun decadenten door C. S. Adama van Scheltema. *)

(*Slot.*)

De heer Adama is geen sociaal-democratisch kunstenaar, maar hij is kunstenaar, dichter, literator en als zoodanig maakt hij deel uit van een speciale klasse, die der intellectueelen.

De klasse der intellectueelen nu is bij uitstek de draagster van het nationalisme en de literatoren zijn onder de intellectueelen degenen, die bij de uitbreiding van den nationalen taal- en cultuurkring het meest geinteresseerd zijn. Aan de heldere beschouwingen van Kautsky over dit onderwerp ontleenen wij het volgende.

Kautsky toont eerst aan, hoe met de ontwikkeling der warenproductie en van het kapitalisme de behoefte aan wetenschap en dus aan dragers van wetenschap, intellectueelen van allerlei aard, toeneemt en hoe vervolgens de algemeene verbreiding van het onderwijs de behoefte aan schriftelijke producten bij alle klassen sterk doet groeien. Zoo ontstaat de behoefte aan een groote massa schrijvers, maar omgekeerd, bij de schrijvers, die eerst op zekeren trap der kapitalistische ontwikkeling tot beroepsschrijvers worden, de behoefte aan afnemers, betalende afnemers voor hun producten.

„Ontstaat zoo bij de natie de behoefte aan een nationale klasse van intellectueelen, aan den anderen kant ontstaat bij deze klasse de behoefte aan een groote intelligente natie. De grootte der natie, waartoe men behoort, is voor geen harer leden binnen het raam der kapitalistische productiewijze een onverschillige zaak, en wel het allerminst voor de nieuwontstane klassen. Zoo ook niet voor den loonarbeider. Deze is eveneens, onder gelijke omstandigheden, zooveel te beter gesituceerd, naarmate zijn natie grooter is. Hoe grooter deze is, des te grooter is ook het gebied, waar hij zich vrij kan bewegen. Wel kan hij ook over de grenzen van dit gebied zich begeven en loonenden arbeid vinden, maar hij staat toch meer afhankelijk tegenover den kapitalist en kan zich moeilijker verstaanbaar maken tegenover zijn lotgenooten in een gebied, waar zijn taal niet gesproken wordt....

In veel sterkeremate echter heeft de intellectueel belang bij de grootheid zijner natie. Voor hem is de taal meer dan een bloot middel in het maatschappelijk verkeer; voor hem is zij een van zijn voornaamste werktuigen, ja, vaak zijn eenig werktuig en een werktuig, dat hij zoo goed als niet vermag te ruilen. Kan de kapitalist en de proletariër zonder groote moeite zooveel van een vreemde taal leeren als noodig is om zich daarin verstaanbaar te maken, voor den intellectueel is dat in de meeste gevallen niet genoeg. De dichter zoowel als de redenaar, 't zij deze dan politicus of jurist of geestelijke is, moet zijn taal beheerschen in al haar kracht en fijnheid, in heel haar volheid en welluidendheid en de man der wetenschap moet haar beheerschen in heel haar helderheid en nauwkeurigheid van onderscheiding. Hoe grooter zijn meesterschap over de taal, des te grooter zal ook — natuurlijk onder overigens gelijke omstandigheden — het succes van den intellectueel zijn. Enkele bizonder begaafde individuen uitgezonderd, leert men echter een taal slechts dan beheerschen, wanneer men ze van kindsbeen af heeft gehanteerd. Bij de huidige opvoeding wordt men dus in den regel slechts een meester in zijn moedertaal. De intellectueel moet vreemde talen leeren om de producten der internationale beschaving meester te worden; doch, voor zoover hij zelf tot die cultuur bijdragen wil leveren, kan hij dit meestal slechts in zijn moedertaal. Zijn gehoor wordt dus voorshands slechts gevormd door zijn eigen natie. Gelukkig mag zich de intellectueel prijzen, die tot een groote natie behoort of zelfs tot een natie, wier taal wereldtaal is geworden. In het laatste geval spreekt hij tot de geheele wereld. De intellectueel daarentegen, die tot een kleine natie behoort en bovendien tot een arme en achterlijke, welke nog weinig beschaafden telt, kan wel de internationale kultuur in haar vollen omvang bemachtigen door vreemde talen te leeren, maar voor zijn eigen geestesproducten zal hij vaak in 't geheel geen publiek vinden, ook al getuigden zij van genialiteit. Of hij is gedwongen zich van een vreemde taal te bedienen, waarin hij zijn geestesproducten slechts zeer onvolkomen vermag te uiten.

Niemand smacht derhalve zoozeer naar de grootheid van de eigen natie als de intellectueel, vooral, wanneer hij tot een kleine natie behoort. Juist de beschaafden, zij die 't meest vreemde talen leeren, 't meest onder den invloed der internationale cultuur staan, werken 't sterkst voor de zuiverheid van de eigen taal, de uitbreiding van haar gebied, het terugdringen van buitenlandsche lectuur. Kortom: de internationaalste elementen der natie zijn ook de meest nationalistische."

Hoe volkomen deze beschouwing van Kautsky opgaat voor ons land b.v., daarvan levert nu de heer Adama sterke bewijzen.

In zijn hoofdstuk over de taal (p. 149 volg.) vertoont hij zich als een volkomen consequent nationalistisch verdediger der literatorenbelangen. Hij ijvert er voor al die dingen, welke Kautsky in de laatste alinea van het geciteerde opnoemt. Zuiverheid van de eigen taal, uitbreiding van haar gebied, terugdringen van buitenlandsche lectuur, het vindt alles in den heer Adama een even vurigen verdediger als in andere „burgerlijke" literatoren en journalisten. Hoezeer dit taalnationalisme der beroepsschrijvers vooral in de laatste 10 jaar ongeveer om zich heen heeft gegrepen, daarvoor zullen wij zeker niet veel bewijzen behoeven bij te brengen. Men behoeft slechts de groote pers regelmatig in te zien, de groote literaire tijdschriften te volgen, de verslagen te lezen van de congressen der literatoren, zoowel die, waar zij meer uitsluitend hun vakbelangen bespreken, als die, waarop voor de uitbreiding der Nederlandsche taal en letterkunde als ideaal doel wordt getoast en „geschwärmd" b.v. de congressen van het Nederlandsch Verbond en van de oude, nu verjongde juffrouw, genaamd Maatschappij voor Nederlandsche Letterkunde, en men vindt de symptomen van dit nationalisme op elke bladzijde. De laatste jaren hebben ons dan nog de grootschere fuiven op dit gebied als de Rembrandt-, de Bilderdijk-, de Potgieter-herdenking gebracht, waar literatoren en intellectueelen van diverse pluimage en allerlei slag broederlijk optogen ter verheerlijking van den Nederlandschen stam, de Nederlandsche kunst en wat dies meer izij.

meer woningen, die niet aan de bouwverordening voldoen, of krotten zijn, of waar meer personen zijn gehuisvest, dan de plaatselijke verordening aangeeft, dan moeten B. en W. onverwijld de gezondheidscommissie hooren en binnen een maand nà het advies van die commissie beslissen. Ook kan het hoofd van een gezin of alleenwonend persoon omtrent eigen woning klagen.

Men ziet dus, op dat gebied kan nog heel veel gedaan worden.

Overal, waar dat eenigszins kan, moet in en buiten den raad voor onbewoonbaarverklaring van krotten worden opgetreden. De menschen, die in die krotten wonen, weten vaak niet dat art. 32*b* der woningwet de gemeenten veroorlooft een bedrag beschikbaar te stellen voor voorziening in de huisvesting en verhuiskosten. Door voor die menschen de aanvrage te verzorgen en tegelijk een overzicht van de huren der krotten te verzamelen, helpt men als organisatie die proletariërs en gaat men propagandamateriaal.

Gemeentelijke woningbouw voor krotbewoners is een dringende vereischte, in verband waarmede aankoop en uitbreiding van gemeentegrond dient voorop te staan.

Verbetering van woningen kan worden bevorderd door in de gemeenteraden voor te stellen gebruik te maken van art. 29, door rentedragende voorschotten onder hypothecair verband aan de eigenaren te verstrekken ter verbetering van de woning.

Het verstrekken van gelden aan woningvereenigingen is als maatregel van beteekenis zeer problematisch, omdat hier alles afhangt van het initiatief van particulieren. Komen die niet met een plan en met wat geld, dan kan de gemeente niet helpen en het Rijk niet vragen om geldelijke hulp.

Er dient wat meer leven te komen voor het woningvraagstuk in ons land. Het is dringend noodzakelijk. Het nut van verkiezingspropaganda, waarbij, zooals thans in Amsterdam, op de woningellende wordt gewezen, is onbetwistbaar, maar een flinke breede, voortdurende agitatie, plaatselijke studie van de toestanden en het gebruik maken van de bepalingen der wet is aangewezen.

En dan: overal de politieke helpers van de huiseigenaren en krotbazen, van de hypotheekbanken en de bouwspeculanten doelmatig en krachtig bestrijden.

De woningellende is groot, woekert voort en tast het proletariaat aan in zijn leven en gezondheid. De klasse-solidariteit en het klassebewustzijn wordt er telselmatig door tegengehouden. Het socialisme eischt on en licht voor de werkers. Toe, doet er wat voor.

25 Sept. '08. S. J. POTHUIS.

Niet op de spits gedreven.

Het Dagelijksch Bestuur van de S.D.A.P. (de partijgenooten Kuijkhof, Vliegen en Wibaut) heeft de wijze van optreden, als in Alkmaar bij de tusschentijdsche Raadsverkiezingen is geschied, afgekeurd. „Een optreden," zegt het Dag. Best., gezamenlijk met de vrijzinnig-demokraten, het voeren van een gezamenlijke verkiezings-actie moet leiden tot verwarring bij de kiezers en kan niet medewerken tot het vormen van Sociaaldemokraten." De op een Alkmaarsche afdeelingsvergadering, lezen we verder in het verslag van de vergadering van het Partijbestuur, aan de aanwezige drie leden van het Dag. Best. „gedane mededeelingen gaven geen aanleiding, om de meening van het P. B. te wijzigen. Het P.B. kon zich met de houding van het D.B. vereenigen en sprak verder als zijn oordeel uit: Dat het gemeenschappelijk stellen van kandidaten door onze afdeelingen met een andere Partij niet behoort voor te komen." Overigens stelde het P B. nog vast, dat dit tot heden ook nooit bestreden is."

Zoo heeft het Alkmaarsche geval ten minste dit goede gebracht, dat het P.B. vóór de a.s. verkiezingen genoodzaakt werd, nog eens vast te stellen, dat *een gezamenlijke verkiezings-aktie* en *het gemeenschappelijk stellen van kandidaten* óók met de vrijz. demokraten, niet mag voorkomen. Dat zulk een verklaring hoog noodig was in den lande, zullen wij onzen lezers niet nogmaals behoeven uit te leggen. Hopen wij, dat zij ook allerwege zal worden opgevolgd.

Zooals men ziet heeft het P. B. de zaak niet op de spits gedreven. Het heeft bijv. *Het Volk* buiten de „afkeuring" gelaten. Dat dit gebeuren zou, spreekt vanzelf, waar Vliegen, de invloedrijkste redakteur van Het Volk en ongetwijfeld schrijver van de *Nabetrachting* in het nummer van 30 Sept. j.l., tevens Voorzitter van de Partij is. Maar vreemd is, dat het P. B. vaststelde, dat het gemeenschappelijk stellen van kandidaten tot heden nooit bestreden is, zonder erbij te gedenken wat *Het Volk* in genoemd artikel schreef, nl. o.a. het volgende:

„Onze afdeeling heeft nl. een openlijk verbond gesloten met de vrijzinnig-demokraten. Voor het eene distrikt werd een sociaal-, voor het andere een vrijzinnig-demokraat gekandideerd.

Tot zoover is er geen reden zich bizonder warm over het geval te maken.....

Maar onze Alkmaarsche vrienden gingen verder, en voerden de aktie geheel gezamenlijk. Ze hielden gezamenlijk één openbare vergadering.

Ook dat lijkt ons nog niet erg.....

Nog eens, wij denken zeer nuchter over een dergelijke samenwerking in het algemeen. Ze is natuurlijk een abnormaal iets, ze moet geen regel worden, maar dat er hier en daar behoefte aan wordt gevoeld, is volkomen te verklaren en den partijafdeelingen is het in den regel volkomen toevertrouwd om te beoordeelen waar het moet en waar het niet moet."

Het Volk heeft dus in elk geval de „vaststellingen" van het P. B. tevoren reeds bestreden, maar de afdeelingen weten thans, dat het niet moet, zooals *Het Volk* het wil, dat *Het Volk* hierin voor niet meer toon-aangevend is verklaard.... door het P. B.

Overigens zit er aan het geval-Alkmaar nog een kant, die wij even onder de oogen moeten zien. Zijn wij goed ingelicht, en wij hebben voorloopig alle reden dit aan te nemen, dan gaf Vliegen, voor zijn persoonlijke verantwoording natuurlijk, in de samenkomst van de afd. Alkmaar met het D. B. en de Redactie van *De Vonk*, Onafhankelijk (S. D.) Arbeiders-Weekblad voor Hollands Noorderkwartier, aan de afd. Alkmaar den raad, niet met de verspreiding van *De Vonk* door te gaan, zoolang partijgenoot Burm redacteur was. Intusschen schijnt inderdaad *De Vonk* te Alkmaar niet meer te zullen worden verspreid. Of dit laatste juist is, willen wij daarlaten, maar de raad van Vliegen is op zichzelve reeds kenmerkend genoeg. Terwijl het P.B. de kwestie tegenover *Het Volk* niet op de spits wil drijven, schijnt de Redacteur van het gespaarde Volk, tevens Voorzitter van het P. B., zoover zijn persoonlijke invloed reikt, de zaak tegen *De Vonk*, het blad dat de zaak torecht openbaar maakte, wèl op de spits te willen drijven. We willen hopen, dat het P. B. zijn gematigde wijsheid tegenover *dit* drijven van zijn medelid ook metterdaad zal weten te toonen.

Ten slotte konstateeren wij, dat in deze zaak weer eens gebleken is, hoe juist de Federatie Amsterdam oordeelde, toen zij verklaarde, dat de wijze waarop in het algemeen *Het Volk* wordt geredigeerd niet van dien aard is, dat de arbeiders erdoor tot de Partij kunnen worden gebracht. Ten minste niet in Amsterdam en de andere groote steden en centra van industrie.

WP.

Zoo goed als iedereen schrijven en lezen leert, moet iedereen schrijven en lezen MOGEN.

KARL MARX.

Een nieuwe fase in de Oostersche kwestie.

> ... de Spitsburger, die alles voor eeuwig houdt, wat 30 jaar lang bestaat, kan in 't geheel niet meer snappen, dat er aan de landkaart van Europa nog iets veranderd zou kunnen worden.
> (O. BAUER).

... De Oostersche kwestie is in een nieuwe fase getreden als gevolg van de Turksche Revolutie.

Voor eenigen tijd schreven wij over die gebeurtenis in dezen geest, dat zij de tegenstellingen tusschen de groote mogendheden in de Balkan-landen en van de nationaliteiten zou verscherpen. Zoo is het dan ook geschied.

Het verdrag van Berlijn, dat de verhoudingen op den Balkan regelde na den laatsten Turksch-Russischen oorlog, is door de werkelijkheid verscheurd en twee staten, die bij die verhoudingen onmiddellijk geïnteresseerd zijn, hebben de consequenties hiervan getrokken en geconstateerd wat is, Bulgarije en de Habsburgsche dynastie.

Wat Bulgarije betreft, de verheffing van dezen vazalstaat van Turkije tot onafhankelijk koninkrijk, voorafgegaan en ingeleid door de bezetting van het gedeelte Oriënt-spoorweg dat door Bulgaarsch gebied loopt, is, naar 't zich laat aanzien, op zichzelf geen gevaar voor den vrede op het Balkan-schiereiland en daarmee voor een botsing der groote mogendheden. Bulgarije zag de kans schoon de laatste banden te verbreken, welke het nog met zijn vroegeren onderdrukker, het Osmaansche Rijk, verbonden en heeft die gelegenheid aangegrepen. Maar het zou dit niet gedaan hebben, indien één of meer der groote mogendheden daarbij geen steun of toestemming hadden verleend en dit, in verband gebracht met het feit, dat de Oostenrijksch-Hongaarsche dynastie de tot nog toe slechts bestuurde Turksche gewesten Bosnië en Herzegowina tot erfelijke troonlanden verklaart, maakt Bulgarije's daad tot een zaak van Europeesche beteekenis. Immers, het bewijs is door een en ander geleverd, dat de schijnbare eendracht der groote mogendheden in het bewaren van een welwillende neutraliteit tegenover het nieuwe régime in Turkije, in werkelijkheid niet (meer) bestaat.

De groote tegenstelling tusschen de mogendheden, waarop wij in ons artikel over de Turksche Revolutie reeds hebben gewezen, de tegenstelling tusschen de belangen van Frankrijk en Engeland eener-**Oostenrijk en Duitschland andererzijds**, treedt bij deze gelegenheid helder aan 't licht. Eenstemmig veroordeelt de pers der Engelsche en Fransche bourgeoisie Oostenrijk's optreden. Maar.... welke rol speelt Rusland in dezen? Rusland's positie als wereldmogendheid, die door de zegevierende Revolutie zekeren tijd vernietigd was, is in zekere mate hersteld door den steun der Fransche en Engelsche kapitalisten — de beteekenis van dit herstel voor de arbeidersklasse behandelt Trotzky in het artikel dat wij daarover binnenkort opnemen. De politiek van de Russische bureaucratie is echter, zoodra

---

De heer Adama plaatst zich met dit zijn boek in de voorste en dier taal-nationalisten. Eenige citaten zullen wel voldoende zijn om onze lezers, die sociaal-democratische arbeiders zijn, te toonen, hoe volkomen vreemd hun de idealen van onzen dichter op dit gebied lijken.

Het hoofdstuk „De Taal" vangt aan met een volkomen burgerlijk klinkende en op burgerlijke auteurs gebaseerde dithyrambe op den rijkdom van onze taal, haar voortreffelijkheid, vergeleken met andere talen, enz. Het Nederlandsch is „rijker dan het Engelsch," „rhytmischer dan het Duitsch," enz. enz. Wij kennen de wijs uit handboekjes voor de studie der hoofdacte en dergelijke. Vervolgens woedt de heer Adama tegen de neologismen (vormingen van nieuwe woorden) en tegen de Germanismen. Wat het eerste aangaat, heeft hij ongetwijfeld in vele opzichten gelijk, waar hij de bekookte nieuw-vormigen van een aantal Nieuwe Gidsers en hun epigonen veroordeelt en de bespottelijkheid ervan in 't licht stelt. In geen andere taal zijn zooveel excessen op dit gebied bedreven als in de onze. In het algemeen ontbreekt het trouwens — wij hebben het al eerder opgemerkt — in de vermieken van den heer Adama tegen de tachtigers en hun epigonen niet aan juiste kritiek en treffende opmerkingen. Een: ook van dezen strijd geldt, wat wij zeiden van zijn strijd tegen de frases en ideeën der tachtigers, hij treft ons als iets, dat reeds verouderd en uit den tijd is. De onzinnige neologismen van vele schrijvers hebben reeds een reactie op dit gebied teweeggebracht en aan den anderen kant is de taal ongetwijfeld in de laatste 25 jaar met vele nieuwe woorden verrijkt, bevond er zich onder het vele kaf eenig koren. Zoo is de strijd tegen de Germanismen, dien de heer Adama voert, vooral tegen de Germanismen in de socialistische pers, waarvan hij zeer vermakelijke staaltjes geeft, voor een deel rechtvaardigd, voor een deel een strijd tegen windmolens. De invloed van het Duitsch op onze taal is in dit stadium van zijn ontwikkeling niet te vermijden en een volstrekt niets beteekenende kleinigheid vergeleken met de ontzaglijke erfzonde, die de sterke Duitsche invloed heeft voor de Nederlandsche arbeidersklasse.

De ware aard van 's heeren Adama's taalliefde komt echter ook voor den dag, waar hij het heeft over het Nationalisme. Hij polemiseert daar eerst tegen zekere „dwepers onder de Hollandsche sociaal-democraten," „die van de oude anarchistische bende het praatje (zouden hebben) overgenomen, als zou onze partij van liefde voor het vaderland niets willen en mogen weten." Wie die dwepers zijn — vermoedelijk bedoelt hij er de linksche, de orthodoxe, de Marxistische sociaaldemocraten mee — zegt de heer Adama voor het gemak maar niet. Wij zijn dus zoo vrij te beweren, dat hij hier maar iets uit zijn duim heeft gezogen. De Marxistische sociaaldemocraten, indien hij hen bedoelt, staan op den bodem van ons partijprogram en op niets anders; dit program eischt onder anderen volksweerbaarheid, algemeene volksbewapening om dezelfde redenen, waarom de arbeiderspartijen van bijna alle landen deze eischen. Hoe dit te rijmen valt met de bewering van den heer Adama als zouden sommige sociaaldemocraten bv. geneigd zijn om de Nederlandsche natie maar op te lossen in een andere, moet hij weten. Overigens spreekt het vanzelf, dat er van „vaderlandsliefde" in den zin, dien de heer Adama blijkbaar aan dit woord hecht, voor Nederlandsche klassebewuste arbeiders niet veel aanleiding is, maar de internationale sociaaldemocratie is voor de onafhankelijkheid en zelfregeering van alle naties, volgens de formule van het Erfurterprogram en waarom zij dit is kan de heer Adama o.a. nader uitgewerkt vinden in het boek O. Bauer over de Nationaliteitenkwestie.

Maar wat zegt men wel van de volgende tirade, te curieus om haar niet in haar geheel over te nemen:

> Het Hollandsch wordt gesproken door — in Nederland ± 5.672.000, in België ± 4000.000, in *N. O. Indië* ± 60.000(?), in *Suriname* en de *Nederlandsche Antillen* ± 1000, in Transvaal ± 120.000, in de Vrijstaat ± 90.000, in de Kaapkolonie ± 302000, dus te zamen (zeer laag geschat) door ± 10.245.000 zielen, ongerekend nog de Hollandsche kolonies in Amerika, waar o.a. nog Hollandsche kranten verschijnen en verspreide factoren.
>
> De wereldhandel, die zich na de oudheid uit de Middellandsche Zee naar de Atlantische Oceaan heeft verplaatst, vindt na de Japansch-Russische oorlog een nieuw gebied om de Stille Oceaan — het handelsverkeer zal daar binnen niet heel lange tijd reusachtige afmetingen aannemen en daarmee het wereldbelang der aangrenzende landen (Japan, China, West-Amerika, Australië en Oost-Indië) snel doen rijzen. *Oost-Indië zal in dat verkeer kunnen en moeten mededingen en zijn eigen schatten waarborgen zijn economisch belang.* Te onderstellen, wat van dit wereldveranderen de verdere mogelijke gevolgen zullen zijn, ligt natuurlijk niet in ons bestek, noch binnen ons vermogen, *maar de toekomst doet hier voor Nederland als koloniale- en handelsmogendheid, zijn materieel en daarmede zijn geestelijk verkeer, zijn kunst en eindelijk zijn taalgebied, ongekende en onberekenbare mogelijkheden verwachten....*"

Hierop volgen nog een bladzijde en meer van geestdriftige verwachtingen voor de „winste" en ontwikkelingsmogelijkheden onzer taal in België, over haar toekomst, enz.

Het bovenstaande zal, meenen wij, echter voor elken sociaal-democratischen arbeider wel reeds genoeg zijn. Niets is er gemeen tusschen u en ons, zal deze zeggen. Wij kennen het imperialisme en de nationale „expansie" waarvan gij droomt, als de wapenen onzer ergste vijanden, onze nationale kapitalisten. Voor ons zal het uur der verlossing eerst slaan, wanneer onze bourgeoisie van Indië en de rest moet afzien en wij door de overwinning onzer Europeesche broeders zelf in staat worden gesteld onze heerschers onder de knie te krijgen.

* * *

Zoo hebben wij dan, naar wij meenen, twee der kernpunten van 's heeren Adama's boek en ideeën in 't licht gesteld en bevonden, dat deze niet-sociaaldemocratisch, maar essentieel burgerlijk zijn.

De plaatsruimte — deze bespreking is toch reeds veel te lang geworden — verbiedt ons in te gaan op andere gedeelten, o.a. op het deel, dat over de dramaturgie handelt. Voor ons kwam het er trouwens in de eerste plaats op aan, niet om 's heeren Adama's aesthetische beschouwingen aesthetisch te bezien, maar om de valschheid van zijn sociaaldemocratische basis aan te toonen. Uw grondslagen, zoo voegen wij hem toe, zijn niet de onze, de richting, waarheen gij wijst, willen wij niet op, uw lawaaierig aesthetendom verwerpen wij.

V. R.

zij zich weer eenigermate in 't zadel voelt, zoo arglistig en dubbelzinnig, dat 't zeer moeilijk te zeggen valt, of zij in deze kwestie tegenover Turkije, aan de zijde van haar bondgenooten, de Fransche en Engelsche kapitalisten staat, dan wel of zij heimelijk Oostenrijk en Bulgarije steunt. En dan is daar nog Italië, dat als groote mogendheid ook bij de Balkanpolitiek onmiddellijk is betrokken. Ten slotte vormt de stemming der nationaliteiten op het Schiereiland, inzonderheid van de Serven, die in de heftigste spanning verkeeren over Oostenrijk's daad, een niet te verwaarloozen factor.

De Jong-Turken schijnen besloten hunnerzijds den oorlog niet te beginnen wegens de ratificatie van een toestand, die toch reeds bestond. Zij onderwerpen hun protest aan de mogendheden, die het Berlijnsche verdrag hebben onderteekend. Daarmee werpen zij echter juist den twistappel in den Europeeschen hoenderhof.

v. R.

Fransche congressen van deze maand.

De Fransche Arbeidsconféderatie houdt deze week haar congres te Marseille en de Fransche Partij vergadert de volgende week.

De besprekingen op beiden beloven van groot gewicht te zijn voor de Fransche arbeidersbeweging en wij willen hier ter inleiding de beschouwingen weergeven, die de Parijsche correspondent van de *Vorwärts* er dezer dagen aan wijdde, omdat ze in hoofdzaak geheel onze meening weergeven. De correspondent dan schrijft:

Ofschoon er zooals bekend is geen eigenlijke band bestaat tusschen de Arbeidsconféderatie en de Socialistische Partij, zullen toch de besluiten van het congres van Marseille niet zonder invloed blijven op de vergadering in Toulouse. Want de socialistische partij, die in de landen met een politiek nog weinig ontwikkelde arbeidersklasse de doelbewuste voorhoede van het proletariaat behoort te zijn, moet, om het contact met de nog te winnen lagen niet te verliezen, met de gegeven ideeën der proletarische massa's rekening houden, zonder daarbij natuurlijk, zooals vele Fransche partijgenooten in den jongsten tijd hebben voorgesteld haar zelfstandig inzicht te verloochenen en het eigen oordeel te wijzigen, door onklare stemmingen en illusies.

Dat tactische vragen beide congressen beheerschen zullen, is het gevolg van de veranderde situatie, waarin zich de Fransche arbeidersklasse bevindt en het gevolg van verschillende, niet zeer verheugende ervaringen uit den jongsten tijd. De zegepraal der kleinburgerlijk-anti-socialistische richting in het radicalisme, haar vereeniging met de groote bourgeoisie, die steeds ophitst, de bloedige geweldmaatregelen van het ministerie Clemenceau [1]) hebben de arbeidersklasse het gemis aan een sterke, weerstandskrachtige algemeene organisatie bitter doen gevoelen. Het mislukken van de door de Arbeidsconféderatie geproclameerde algemeene **werkstaking toonde, dat het Fransche proletariaat, wel** verre van de kracht en de beslistheid tot de door de syndicalen geproclameerde stakingstaktiek te bezitten, niet eens sterk genoeg was om op een bloedigen aanslag van den klassenstaat te antwoorden met een indrukwekkend protest. Het inzicht, dat versterking der vakorganisatie de dringendste taak voor de naaste toekomst is, heeft in vakvereenigingskringen tegen de door de uiterste syndicalisten verdedigde meening, dat de organisatie slechts vastbesloten en heldere minderheden zou hebben te revolutioneeren om zoo de massa's mee te sleepen, ongetwijfeld vorderingen gemaakt. Sinds het congres van Amiens (het vorige congres der Conféderatie) zijn verscheidene belangrijke vakvereenigingen overgegaan tot het stelsel van de hoogere afdrachten. De gevulde kas is heden ten dage niet meer het onderwerp van goedkoope spotternijen. Zoo ook is de gedachte aan de aaneensluiting van alle op den bodem van den klassenstrijd staande vakvereenigingen krachtiger geworden. De aanhangers van de tot dusverre in de Confederatie overheerschende richting konden zich daartegen zoomin verzetten als hun tegenstanders, die tot de overtuiging kwamen dat de gewenschte verandering der vakvereenigingstaktiek niet moet plaats hebben tegen de Arbeidsconféderatie of buiten haar om, doch slechts in haar boezem, door middel van het overwicht, dat zich eindelijk moet voelbaar maken der groote organisaties en door het veldwinnende inzicht der juiste strijdmiddelen. *Het belangrijke resultaat van dit zuiveringsproces was de toetreding van de Mijnwerkersfederatie tot de Conféderatie.* Dat van dit proces reeds op het congres te Marseille een groote en diepgaande omwenteling van het taktische program der Conféderatie zal uitgaan, mag men echter niet verwachten. Er is op gewezen, dat bij het bestaande onzinnige systeem van vertegenwoordiging, waar de syndicalisten zich aan vastklampen, b.v. de organisatie van kappers over meer stemmen beschikt dan de geheele bergarbeidersorganisatie. Maar het komt hierbij niet zoozeer aan op de officieele besluiten als op den in de organisatie heerschenden geest en bovendien heeft de Conféderatie zelf haar congresbesluiten tot heden toe niet als bindend aangezien, doch slechts als richting gevend, als raadgevingen. Het is echter niet aan twijfel onderhevig, of de ondubbelzinnige verwerping van de algemeene werkstaking als krachtproef door de typografen en de textielarbeiders, waarbij zeker nog een gelijkluidende uitslag van het referendum bij de spoorwegmannen zal komen, zal haar invloed op de algemeene vakvereenigingsactie niet missen. De ernst van de tijden veroorlooft geen syndicalistische experimenten. De reactionaire woede der bourgeoisie, die nu zoo krachtig aan den dag is getreden als sinds de drijfjacht na de Commune niet meer het geval is geweest, eischt van de arbeiders weerstandskrachtige organisaties, die vereenigd de sociaal-politieke belangen van het proletariaat verdedigen.

[1]) De Humanité heeft dezer dagen de balans opgemaakt van het driejarig radico-socialistisch bewind en die balans beloopt niet minder dan 14 gedoode en 367 gewonde arbeiders, 392 verwijderingen van beambten en arbeiders wegens politieke of vakvereenigings „misdaden", 148 jaren en 4 maanden gevangenisstraf voor politieke misdrijven.

De Fransche vakbeweging heeft in dit jaar van vervolgingen een verheugende levenskracht aan den dag gelegd. De vooral in een tijd van crisis betrekkelijk aanzienlijke groei der Confederatie sinds het congres van Amiens (1906) moet echter zeker niet aan de taktiek der leiders worden toegeschreven — want hij komt voor een goed deel den reformistischen vleugel van de Confederatie ten goede — maar aan den indruk, dien de aanvallende politiek der bourgeoisie op de denkende arbeiders van allerlei richting heeft gemaakt. Men kan ook zeggen, dat juist de regeeringspolitiek het te boven komen van de syndicalistische eenzijdigheid eerder verhinderd heeft door de sympathie, die gewekt wordt voor de vervolgden.[1]) De natuurlijke solidariteit met de door de burgerlijke „justitie" mishandelden mag ons echter niet verhinderen hun daden en opvattingen kritisch te onderzoeken en na te gaan, of niet de fouten der syndicalistische taktiek de vakvereenigingen in hun wasdom belemmerden.

Ook is er wel reden te waarschuwen voor een misverstand dat ontstaan kan uit het verschillend aanwenden van één woord op tweeërlei gebied en in twee verschillende talen. Het vakvereenigings-reformisme, dat de Fransche syndicalisten bestrijden, heeft met het revisionisme, waarmee het dikwijls gelijk gesteld wordt, niets gemeen. De „reformistische" vakvereenigingstaktiek is de politiek, welke de vakvereenigingen op hare taak wijst, voor de arbeiders economische in sociaal-politieke voordeelen in de huidige maatschappij te veroveren en hen tegenover de ondernemers strijdvaardig te maken. Dit reformisme, dat voor de socialistische beweging en de socialistische politiek ruimte laat en voor haar den bodem bereidt, dat niet de socialistische democratie door een vakvereenigings-feodalisme wil vervangen en dat niet door zijn anti-parlementarisme groote massa's arbeiders in het sleeptouw der burgerlijke partijen laat, is het program juist van die socialisten, *die zich geen illusies maken over de waarde der hervormingen in de burgerlijke maatschappij.* De vakvereenigingen der textielarbeiders en pottebakkers vooral, die van de Marxisten, van Jules Guesde en zijn leerlingen hun socialistische opvoeding hebben ontvangen, zijn de meest energieke verdedigers van dat „reformisme" dat den parlementairen arbeid niet overschat noch onderschat door hem als bloot prapagandamiddel te beschouwen en dat de propaganda der vakvereenigingen niet bemoeilijkt door deze propaganda te identificeeren met een verward antipatriotisme en anti-parlementarisme, dat zweert bij het dogma van de wonderen verrichtende algemeene werkstaking.

Tot zoover de beschouwingen van den Parijschen correspondent.

De volgende maal kunnen wij zien, in hoeverre de beraadslagingen te Marseille het voorgaande hebben bevestigd en zullen wij over het Partijcongres kunnen spreken, waar de strijd over de taktiek der partij ten opzichte van de waarde der hervormingen ongetwijfeld weer een groote plaats zal innemen, vooral nadat Jaurès in de Humanité de artikelen heeft geschreven, waarvan ons partijorgaan met instemming den inhoud heeft weergegeven, artikelen, die voor de zooveelste maal getuigen, dat Jaurès van de socialistische, de Marxistische beschouwing van de arbeiderspolitiek nog steeds niets heeft begrepen.

v. R.

[1]) Zoo draagt het monsterachtige proces dat de Clemenceau-regeering sinds de moorden van Draveil en Villeneuve ingespannen heeft tegen de leiders der Confederatie, Griffuelhes enz., veel bij om deze leiders populair te maken. Alle eenvoudige rechtsbegrippen worden bij dit proces evenzeer met voeten getreden als bij de Dreijfusaffaire en Jaurès slaakt in de Humanité dezer dagen een van die schreeuwen om gerechtigheid, die hij tijdens de Dreyfus affaire zoo vaak in de wereld uitschreeuwde tot allen, die nog niet door klassenhaat zijn verblind. Alleen... hij zal ditmaal geen echo vinden bij de intellectueelen en ethische bourgeoisie.

Economische Kroniek.

Protectie in den landbouw.

Er schijnt in ons land alles mogelijk te zijn! Men zou zoo denken, dat het onmogelijk in het hoofd van een sociaal-democraat opkomen kan voorstander te zijn van invoerrechten op de eerste levensmiddelen, verdediger te zijn van een stelsel, dat onze Duitsche partijgenooten zoo kernachtig „broodwoeker" noemen. Maar te oordeelen naar een artikeltje van Mansholt in ons partijorgaan, is ook dit onmogelijk-schijnende toch feit geworden.

Welnu, zij wordt dus thans eenigszins actueel, de kwestie der protectie in de landbouw, en het zal wel niet geheel ondienstig zijn haar wat uitgebreider te behandelen dan gewoonlijk geschiedt.

Dit vraagstuk hangt geheel samen met het vraagstuk van de grondrente, want om deze te vergrooten wordt de protectie gevraagd.

Evenals in de industrie worden ook in den landbouw de prijzen der waren in laatste instantie door hunne waarde bepaald, d. w. z. door de hoeveelheid maatschappelijk noodzakelijken arbeid voor hunne productie.

Echter doet zich in den landbouw *voortdurend* een eigenaardig verschijnsel voor, wat ook wel in de industrie voorkomt, maar er slechts van voorbijgaanden aard is. Stel dat een fabrikant in de textielindustrie eene nieuwe machine heeft ingevoerd, die zijne concurrenten nog niet bezitten. Dan stelt deze machine hem in staat de producten in korteren tijd te doen vervaardigen dan overeenkomt met de daarvoor geëischte maatschappelijk noodzakelijke arbeidstijd. Hij zal dus een extra-winst kunnen maken zoolang de meeste zijner concurrenten deze nieuwe machine nog niet bezitten. Echter is zulk een monopolie in de industrie nooit van langen duur en deze extra-winst verdwijnt dus spoedig weer.

Maar in den landbouw gaat dit anders. Daar zulk een extra-winst van blijvenden aard. De oogsten verkregen op de meer vruchtbare velden is alleen niet voldoende in de steeds groeiende behoefte te voorzien en de minder vruchtbare stukken grond dienen dus ook in bebouwing te worden genomen. Dat zal echter dan alleen gebeuren, als deze minder vruchtbare velden loonend kunnen worden bewerkt, of met andere woorden als de waarde van het graan wordt bepaald door de hoeveelheid arbeid daaraan besteed, niet op het méér vruchtbare, maar op het minder vruchtbare veld.

De meer vruchtbare gronden zullen daardoor dus steeds een extra-winst afwerpen, een extra-winst die in tegenstelling met de industriëele, van blijvenden aard is. Deze extra-winst wordt natuurlijk door den bezitter van dien grond opgestreken en vormt een groot gedeelte van de geheele grondrente. Daar zij voortspruit uit het verschil, „differentie", van vruchtbaarheid van de verschillende stukken grond, wordt zij differentiaal-grondrente genoemd.

Echter geeft de grondbezitter ook den minder vruchtbaren grond den pachter niet ter bebouwing als hem daarvoor geen grondrente of m. a. w. pacht kan worden betaald. De pachter moet echter als iedere kapitalistische ondernemer zijne gewone ondernemerswinst kunnen maken. Als nu door de behoefte naar meer graan zoodanig gestegen is dat ook de minst vruchtbare velden in bebouwing moeten worden genomen, stijgt de prijs van de koren zoodanig, dat ook deze stukken grond behalve de pachterswinst nog pacht voor den grondbezitter kunnen afwerpen. Ook de minst vruchtbare bouwgrond brengt dus thans zijne grondrenten op, eene extra-grondrente, die dan ook nog door de meer vruchtbare gronden wordt opgeleverd, behalve de stijgende gemelde differentaal-grondrente. De grondrente die ook nog door de minst vruchtbare velden wordt opgebracht, heet de absolute grondrente.

En nu is het juist de bedoeling der groot-grondbezitters door het heffen van invoerrechten op graan deze absolute grondrente te verhoogen. Nu de buitenlandsche concurrentie bemoeilijkt wordt door protectie, laten wij b. v. zeggen door het heffen van f 1 invoerrecht per Hectoliter graan, dan zal het mogelijk zijn de graanprijzen binnenslands als de prijzen eerst gelijk waren aan die van het buitenland, met f 0.99 te verhoogen. Immers dan is men nog altijd iets goedkooper dan het vreemde land. En die extra-winst komt dan als absolute grondrente ten slotte netjes in de beurzen der groot-grondbezitters terecht. De arbeidende klasse wordt uitgezogen en uitgeplunderd ter wille van een handjevol groot-grondbezitters, het meest reactionaire deel der bezittende klasse. De zoogenaamde bloei van den landbouw zal zich dan uiten in hoogere pacht voor den pachter en het bloeiende lot de arbeidende bevolking.

Dat de protectie in den landbouw, waar de boven geschetste gevolgen onvermijdelijk zitten, door een partijgenoot moest worden bevolen, is om eene uitdrukking van het gewone stuk uit „Het Prinsenhof" over te nemen, „Nederlandsch".

S. D.

Getroefd.

De Badensche regeering heeft een strafverv[illegible] ingesteld tegen den „Simplicissimus" wegens belee[illegible] van den groothertog. Gevolg daarvan is klaarblijkelijk geweest, dat de spoorwegboekhandel in Baden [illegible] noemde blad niet meer mocht verkoopen, terwijl [illegible] bene Dr. Frank vóór de begrooting wil stemmen, [illegible] de spoorwegboekhandel alle ook de socialistische k[illegible] verkoopt.

De Redactie va[illegible] den niet eens socialistische [illegible] plicissimus" vroeg naar de reden. Ze luidde:

„De „Simplicissimus" geeft dikwijls in woo[illegible] beeld voorstellingen, die in staat zijn, de bes[illegible] orde en goede zeden in gevaar te brengen. [illegible] derhalve niet geschikt voor den verkoop in [illegible] spoorwegboekhandel."

't Antwoord luidde:

„De Boycott is een middel, dat in staat is, [illegible] staande orde en goede zeden in gevaar te br[illegible] Het is derhalve niet geschikt voor het bestu[illegible] den staat."